

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO W SZKOLE PODSTAWOWEJ Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI NR 17 W ŚWIĘTOCHŁOWICACH

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego w szkole obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru dalszej drogi kształcenia. Określa on rolę i zadania osób odpowiedzialnych za jego realizację (w ramach rocznego planu działań), czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty oraz metody pracy. WSDZ jest częścią planu wychowawczo-profilaktycznego szkoły i jest włączony do Statutu. Adresatami projektu są uczniowie, ich rodzice, nauczyciele i instytucje wspomagające proces doradczy.

Uczeń, który wie jakie ma predyspozycje i zainteresowania potrafi dokonać trafnej samooceny, zna swoją wartość i ma plany na przyszłość, jest odpowiednio przygotowany do podjęcia dalszej decyzji edukacyjnej i zawodowej.

WSDZ usprawni pracę szkoły i przepływ informacji doradczej.

1. Założenia i cele WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zakłada, że:

- ✓ wybór zawodu jest procesem rozwojowym i stanowiącym sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia;
- ✓ na wybór zawodu składają się: wiedza na temat siebie, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy;
- ✓ na wybór zawodu wpływają głównie cechy osobowościowe jednostki (temperament, charakter, poziom inteligencji, zainteresowania, zdolności), umiejętności, doświadczenia, wyznawane wartości i normy, czynniki emocjonalne, zdrowotne, rodzaj i poziom wykształcenia, wpływ rodziny, aktywność własna ucznia;
- ✓ preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się w toku życia człowieka;
- ✓ działania w ramach WSDZ muszą być systematyczne, zaplanowane i realizowane wg harmonogramu pracy szkoły;
- ✓ WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami (Radą Pedagogiczną);
- ✓ WSDZ ma charakter planowych działań ogółu nauczycieli i koordynowany jest przez szkolnego doradcę zawodowego, dzięki czemu wszelkie działania szkoły mają spójny charakter.

Cele programu WSDZ:

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnymi zawodami na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu ich zainteresowań.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów i możliwości, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery, podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Celem WSDZ jest prawidłowe przygotowanie uczniów do odpowiedniego wyboru dalszej drogi edukacyjnej, rozwijanie ich konkretnych umiejętności i predyspozycji niezbędnych do właściwego funkcjonowania w różnych rolach społecznych i zawodowych.

Cele szczegółowe programu

W obszarach:

1. POZNANIE SIEBIE, WŁASNYCH ZASOBÓW:

W klasach I-III uczeń:

- ✓ opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- ✓ prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- ✓ podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- ✓ podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- ✓ podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

W klasach IV-VI uczeń:

- ✓ określa własne zainteresowania, zdolności i uzdolnienia oraz kompetencje;
- ✓ wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- ✓ podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- ✓ prezentuje swoje zainteresowania/uzdolnienia na forum z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

W klasach VII-VIII uczeń:

- ✓ określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- ✓ rozpoznaje swoje zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- ✓ dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej informacji o sobie;
- ✓ rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;

- ✓ określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- ✓ określa własną hierarchię potrzeb i wartości.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY:

W klasach I-III uczniów:

- ✓ odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- ✓ podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- ✓ opisuje, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka (na wybranych przykładach);
- ✓ omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- ✓ opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- ✓ posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

W klasach IV-VI uczniów:

- ✓ wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- ✓ opisuje, czym jest praca i jej znaczenie w życiu człowieka;
- ✓ podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- ✓ posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- ✓ wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

W klasach VII-VIII uczniów:

- ✓ wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- ✓ wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy;
- ✓ porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy;
- ✓ uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- ✓ analizuje znaczenie i możliwości doświadczenia w pracy;
- ✓ wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- ✓ dokonuje autoprezentacji.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE:

W klasach I-III uczniów:

- ✓ uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- ✓ wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- ✓ wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

W klasach IV-VI uczeń:

- ✓ wskazuje na różne sposoby zdobywania wiedzy (korzystając ze znanych mu przykładów) oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- ✓ wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- ✓ samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

W klasach VII-VIII

- ✓ charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaszkolnej, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- ✓ analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznawania własnych zasobów;
- ✓ charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- ✓ określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH:

W klasach I-III uczeń:

- ✓ opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- ✓ planuje swoje działania (lub działania grupy), wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- ✓ próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

W klasach IV-VI uczeń:

- ✓ opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
- ✓ planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- ✓ próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

W klasach VII-VIII uczeń:

- ✓ dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- ✓ określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- ✓ identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- ✓ planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

Nauczyciel:

- ✓ potrafi diagnozować potrzeby i zasoby uczniów;
- ✓ rozwija talenty, zainteresowania, zdolności, predyspozycje;
- ✓ realizuje tematy zawodoznawcze zgodnie z podstawą programową;

- ✓ wspiera rodziców w procesie doradczym, udziela informacji lub kieruje do specjalistów;
- ✓ posiada informacje na temat oferty szkół i zasady rekrutacji;
- ✓ współpracuje z instytucjami w zakresie procesu orientacji i doradztwa zawodowego w szkole;
- ✓ podczas lekcji przedmiotowych wplata treści orientacji zawodowej;
- ✓ podczas lekcji wychowawczej nauczyciel-wychowawca prowadzi warsztaty rozwijające i udoskonalające kompetencje społeczne.

Rodzice:

- ✓ znają swoje dziecko;
- ✓ angażują się w rolę doradców swojego dziecka, nie narzucając mu kierunku rozwoju zawodowego;
- ✓ znają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu (zasady rekrutacji, oferty szkół);
- ✓ wiedzą, gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych;
- ✓ angażują się w pracę doradczą szkoły (np. prezentują swoje zawody, zakłady pracy).

2. Przepisy prawa polskiego i unijnego dotyczące doradztwa zawodowego

Najważniejsze założenia związane z realizacją WSDZ w szkole zawarte są w dokumentach:

- Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r.
- Ustawa Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r.
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003r., Nr 118, poz. 1112, Nr 137, poz.1304, Nr203, poz. 1966, Nr 228, poz.2258 oraz z 2004r., Nr 96, poz. 959 i Nr 179, poz. 1845) dotyczy zasadności zatrudnienia w szkole doradcy zawodowego.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówkach.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. 2001 nr 61 poz. 624 z późn.zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego

3. Funkcjonowanie WSDZ w Szkole Podstawowej nr 17 z Oddziałami Integracyjnymi w Świętochłowicach

Dyrektor szkoły odpowiada za realizację WSDZ. Program realizowany jest przez: doradcę zawodowego, pedagoga, psychologa szkolnego, bibliotekarza, nauczycieli

wszystkich przedmiotów, wychowawców i inne osoby wspomagające działania doradcze. Wspólne planowanie działań systemowych przez specjalistów i nauczycieli, pozwoli podzielić się poszczególnymi zadaniami adekwatnie do posiadanej przez nich wiedzy, doświadczeń, kompetencji w obszarze wychowania, przedsiębiorczości, doradztwa i orientacji zawodowej.

Treści z zakresu orientacji zawodowej są realizowane w szkole w ciągu roku szkolnego, zgodnie z harmonogramem działań WSDZ, poza obowiązkowymi godzinami z zajęć doradztwa zawodowego w klasach VII i VIII.

4. Zadania doradcy zawodowego

Do zadań doradcy zawodowego należy w szczególności:

- ✓ systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego, w tym na informacje edukacyjne i zawodowe oraz na pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- ✓ opracowanie we współpracy z innymi nauczycielami, wychowawcami, psychologiem lub pedagogiem programu realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego oraz koordynacja jego realizacji;
- ✓ wspieranie nauczycieli, wychowawców, psychologa lub pedagoga w zakresie realizacji działań określonych w programie realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego;
- ✓ koordynowania działalności informacyjno-doradczej, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia;
- ✓ prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego;
- ✓ wskazywanie uczniom, rodzicom i nauczycielom dodatkowych źródeł informacji na poziomie regionalnym, ogólnokrajowym, europejskim i światowym dotyczących:
 - rynku pracy, trendów rozwojowych w świecie zawodów i zatrudnienia;
 - wykorzystania posiadanych uzdolnień i talentów przy wykonywaniu przyszłych;
 - alternatywnych możliwości kształcenia dla uczniów z problemami emocjonalnymi i dla uczniów niedostosowanych społecznie;
- ✓ udzielanie indywidualnych porad uczniom i rodzicom;
- ✓ prowadzenie grupowych zajęć aktywizujących, przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej;
- ✓ koordynowanie działalności informacyjno-doradczej prowadzonej przez szkołę;
- ✓ wspieranie w działaniach doradczych rodziców i nauczycieli poprzez udostępnianie informacji i materiałów do pracy z uczniami;
- ✓ współpraca z radą pedagogiczną w zakresie tworzenia i zapewnienia ciągłości działań wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego, realizacji działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, zawartych w programie

wychowawczym szkoły i programie profilaktyki, o których mowa w odrębnych przepisach;

- ✓ współpraca z instytucjami wspierającymi wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego, w szczególności z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc uczniom i rodzicom.

5. Formy, metody i techniki pracy doradczej

Formy pracy adresowane do uczniów

- ✓ badanie (diagnoza) zapotrzebowania na działania doradcze prowadzone w szkole (wywiad, kwestionariusz ankiety);
- ✓ zajęcia warsztatowe (grupowe) służące rozwijaniu świadomości i konieczności planowania własnego rozwoju i kariery zawodowej, umożliwiające poznanie siebie i swoich predyspozycji zawodowych;
- ✓ warsztaty doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania w grupie, radzenie sobie ze stresem;
- ✓ udostępnianie informacji o zawodach, szkołach;
- ✓ spotkania z przedstawicielami różnych zawodów;
- ✓ udzielanie indywidualnych porad uczniom, jak i na terenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Świętochłowicach, przy ul. Sądowej;
- ✓ organizowanie wycieczek (poznawanie miejsc pracy, zawodów).

Metody w poradnictwie grupowym najczęściej stosowane w pracy doradczej to:

- ✓ aktywizujące problemowe - burza mózgów, dyskusja;
- ✓ metoda dramy - inscenizacje i odgrywanie ról;
- ✓ metody testowe (kwestionariusze, ankiety, testy);
- ✓ metody audiowizualne - filmy edukacyjne, zasoby Internetu i programy multimedialne, prezentacje multimedialne;
- ✓ mini wykłady, pogadanki;
- ✓ techniki plastyczne, wzmacniające myślenie krytyczne oraz strategiczne (np. analizę SWOT), kwestionariusze, wywiady, gry i zabawy.

6. Efekty wynikające z wdrożenia WSDZ w Szkole

- ✓ kształtowanie aktywności zawodowej uczniów;
- ✓ pomoc rodzinie w kształtowaniu określonych postaw i zachowań związanych z planowaniem kariery zawodowej ich dzieci;
- ✓ dostęp do informacji zawodowej dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców;
- ✓ świadome, trafniejsze decyzje edukacyjne i zawodowe;

- ✓ mniej niepowodzeń szkolnych, zniechęcenia, porzucania szkoły, a potem pracy, jako konsekwencji niewłaściwych wyborów.

7. Ewaluacja WSDZ

Ewaluacja skuteczności działań w ramach WSDZ odbywać się będzie poprzez analizę informacji zwrotnej od uczniów, ich rodziców, nauczycieli oraz analizę prowadzonej dokumentacji.